

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput III. Reliqua Sancti gesta et obitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

AUCTORE
ANONYMO.

h Joannis cap. 9, § 11.

i Meliori nomine Theodosius dignus erat. Ceterum longam hic orditur anonymus fabulam. Vide num. 69 et segg.

k Sub annum 590.

l Alii a Bono, Etruscorum rege, sic dictam volunt; prius vero Felsinam a Felsino, seu Celsino, Etruscorum pariter rege. Contendunt alii (sunt enim similia plerumque incerta) a Bojis hodiernum illius nomen derivatum, ut ab illis primum Boji et Bojonia, dein Bononia nuncupata fuerit, quasi Bona omnia. Addunt ab iisdem Bojis annem, qui urbem permeat, in memoriam Rheni Gallici, Rhenum quoque dictum esse.

m Bononiensis amphitheatri et arenæ Gladiatoriæ mentionem habet Tacitus lib. ii Historiarum cap. 67: Tertiadecimani struere amphitheatra jussi. Nam Cæcina Cremonæ, Valens Bononiæ spectaculum gladiatorum edere parabant; et cap. 71. Exin Bononiæ a Fabio Valente gladiatorum spectaculum editur, advecto ex urbe cultu. Vide etiam descriptionem Bononiæ Antiquæ apud Blaviu in Theatro Italiæ.

n De his consule Carolum Cæsarem Malvasia libro, cui titulus: Marmora Felsinea, Sect. 5.

o Italiam Augustus imperator in 11 regiones divisit, quarum octavam Galliam Cispadanam vocavit, in duasque regiunculas Æmiliam et Flaminiam a Placentia Bononiam et Bononia Ariminum usque distribuit: in prima sita est Bononia ad radices Apennini, in Lombardiæ et Romanolæ confinio.

p Sub annum 590 seditionem Thessalonicensis, vincti cujusdam postulati, sed non impetrati causa, commoverant, in eaque Buthericum, magistrum militum, interfecerant: Theodosius autem suorum suavis id crimen inultum noluit; sed ultio, non sine ingenti innocentium cæde peracta, modum excessit. Mediolanum imperator ingressus, orandi causa ad templum accessit; sed a S. Ambrosio illius aditu, dum penitentia crimen rite expiasset, prohibitus fuit; et a sacrorum mysteriorum communione rejectus. Hæc vera negati Theodosio ad templum aditus causa fuit, quam autem hic anonymus affert, probatis auctoribus ignota est, nec arridere cuiquam potest, nisi nimium credulo.

q Protracto nimirum illius ambitu.

r Ne sic quidem dictis suis fidem facit anonymus: liquet enim decretum illud Ambrosianum purum putum esse figmentum.

s Vide num. 86.

t Marci cap. 9, § 22.

CAPUT III.

Reliqua Sancti gesta et obitus.

Constantinopolim petit; unde,

a
b

c

His peractis, pius Pater Constantinopolim rediit a. Cumque quadam die in basilica, quæ est patriarchatus b, imperatore astante cum universis principibus suis, Missam celebraret, cum converteret se ad benedicendum populum, confestim peregrinum quemdam dissolutis crinibus ante fores templi intuitus est, qui pro homicidio, quod perpetraverat, ita peregre proficiscebatur. In illis diebus enim fuerunt duo viri in civitate, quæ dicitur Capua c, qui magno cum descrimine per dies plurimos objurgati sunt ad invicem, ita quod inter se perfecto odio dediti sunt vehementer, e quibus unus iste fuit: quadam die cum iste more solito decenter ornatus iret ad curiam principis tantum militandi studio, stipatusque militibus progrediretur ante inimici sui palatium, repente accidit, non causa studii, quod unus ex vernaculis illius, qui sursum aderat in palatio, apprehendit pelvim quandam aqua plenam, ut aquam in stillicidio projiceret; cursus itaque totius aquæ in verticem militis descendit: miles vero tritus et frendens, non lento gradu circumibat universos affines, vicinos sibi domesticos, amicosque intimos, ut unanimiter omnes juvamen sibi inferrent ad ulciscendum tanti

dedecoris opprobria: inito igitur statim civili certamine, princeps Capuæ civitatis d, ut hoc audivit factum, non segnis, agili curru loriceatus progressus, ut dirimeret bellum, cucurrit in medio certamine ferocioris pugnæ, ubi pondus totius prælii crudeliter vexabatur densis telis: tunc iste miser amens et penitus oblitus sui, de longe cernens dominum suum principem huc atque illuc diffluentem (furor enim arma ministrat) putavit illum esse hostem, hujusmodi contumeliæ patratorem, illico librans hastam ingenti robore viriliter jecit eam intus inguine principis, et mortuus est. Protinus cuncti dimissis vocibus plorando concurrunt ad exanime cadaver principis; triste ministerium finito certamine belli.

22 Iste vero clam fugam petiit, et dilaceratis crinibus genisque sectis unguibus, ita ejulando cursim processit ad palatium Archiepiscopi e, ac provolutus pedibus illius, petere cepit sibi indulgentiam penitentiae: moxque, allata sibi penitentia, nudis pedibus totoque corpore contexto duro cilicio, peregre profectus est: terentem quoque lapidem gestavit in ore, quem neque manducando seu bibendo sive dormiendo, numquam ex ore suo projecit. Hunc quidem egregius Pastor ante fores ecclesiæ cernens assistere, quod Spiritu Sancto revelante actum esse credimus, misit ministrum suum ad eum, ut hæc verba sibi dicat: Dominus meus misit tibi, ut ad eum venias: ille vero venire noluit; misitque secundo similiter, et venire distulit: iterum autem tertio misit eundem ministrum ad eum dicens: Vade et dic ei: Petronius, Bononiæ civitatis episcopus, tibi præcipit, ut domum Dei ingrediaris, et ne amplius differas venire ad eum. Ille vero, audito nomine tanti Præsulis (audierat enim multotiens famam bonæ opinionis illius) statim prosternens se in pavimento, geniculatim lento tramite venit ad pedes ejus: tunc pius Pater elementer inquit:

Fili, surge cito, mox percipe, quæ tibi dico;

Incipe tu laudare Deum, qui regnat in ævum, Qui cælum, terram, pontum cunctumque gubernat,

Et quod in ore tenes, frater, nunc mihi præbe. Quidquid in ore fuit, mixtum cum sanguine fudit.

Tunc ait et Præsul divino pneumate plenus: Est tibi peccatum totum non sponte patratum, Te populi salus fecit pietate renatum, Ut caveas ultra, talem committere culpam.

Tunc imperator et universi, qui simul cum eo aderant, hoc signum videntes, egerunt dignas gratias Deo cum ingenti lætitia, qui talia operatur per servum suum Petronium f.

25 Igitur non multum post aliquod temporis intervallum cum hæc et alia plurima agerentur, sanctus autem recordandæ virtutis vir Domini Petronius plenus gratia et benignitate, recordatus est filiorum suorum, quos reliquerat, non diu passus est deserere eos, ne antiquus hostis tenderet insidias ad capiendum oves sibi creditas. Data namque est jussio a Theodosio cæsare juniore, cognato suo, per omnes provincias Italiæ, ut omnes populi ex diversis regionibus obtemperarent præceptis beatissimi confessoris Christi Petronii, Bononiensis episcopi. Imperator vero cupiens eum dotari multis muneribus, sibi ait: Quodcumque præceperis et petieris a nobis, dabitur tibi. Ad hæc beatus Petronius respondit, dicens: Nullo quolibet munere de facultatibus vestris indigeo, nisi patrociniis Sanctorum g tantummodo: quare præcepit dare sibi quinque corpuscula Puerorum Innocentium h, quos Herodes jugulare pro Dei Filio crudeli sententia jussit. Suscepit itaque licentia ab Augusto, lætus properat ad suam urbem Bononiensem: quo viso, cives et cuncta turba fidelium gaudio magno repleti sunt de reverso Pastore i. Postmodum quoque prædicans et confirmandos eos spiritualibus alimentis æternæ vitæ, sine intermissione perseverebat, et usque ad extremum vitæ suæ

reconciliato
Ecclesiæ homicidii reo,
e

E

F

f
ad suos redux
annis aliquot
post in pace
quiescit;

g

h

i

A suae verba vitæ et salutis prædicare non cessavit. Hic autem venerabilis et pius Pater aliquos honeste et pacifice gerens annos feliciter migravit ad Dominum. Defunctus autem est beatus Christi confessor Petronius cum hymnis ac laudibus, ab Angelicis choris victor ac triumphator est evectus ad desiderata gaudia paradisi. Et sepultus est in basilica S. Stephani, quam ipse a fundamentis construxit *k* debito honore ac summa diligentia.

k
cujus, alio-
rumque San-
ctorum patro-
cinium

24 Jocundare, præclara urbs Bononia, ac plurima suavi modulatione vocum et angelicis tripudiis oportet et exultare, quoniam multorum Sanctorum patrocinis es decorata feliciter. O quam beata es Bononiensium civitas, et quam a confinibus civitatibus veneranda, quia revera quinque corpuscula sanctorum Innocentium, qui cum mulieribus non sunt coinquinati; nec non insignium martyrum Vitalis et Agricolæ *l* corpora in te requiescunt; quorum alter cruce, alter diversis tormentorum generibus sideras aulas feliciter sunt adepti, et alia multa Sanctorum corpora, quæ a Bononiensium civibus incognita habentur; seu et illustris ac egregii martyris Christi Proculi *m* corpus præclarum, qui pro Domini famulatu, a nefandis idolorum cultoribus missus est capitale subire sententiam: atque preciosa sanctissimorum

m

n

B largete divina gratia jacent in via, quæ antiquitus dicitur Salaria in loco, qui vergit ad Orientem; de quibus Psalmista ait: « Exultabunt Sancti in

o

p

» gloria, lætabuntur in cubilibus suis » *o*: seu et sanctæ Julianæ *p* venerabile corpus, quam beatus Ambrosius Mediolanensis civitatis archiepiscopus, cum revelaret corpora sanctorum Vitalis et Agricolæ ore proprio collaudans, ita ait: Ea vero est sancta Juliana, quæ Domino templum obtulit atque paravit *q*. Similiter et corpus beatissimi Isidori *r*, confessoris Christi et luculentissimi doctoris, in

q *r*

te requiescit; qui cum rediret a Roma, apud hanc urbem hospitatus, ac gravi molestia corporis detentus, permittente Deo, ibique vitam finivit, et illic ab orthodoxis viris plebis sepultus est. Nec non et veneranda corporum sanctorum illius civitatis Pontificum, videlicet Felicis *s*, discipuli beati Ambrosii, Parthenii *t* et Tertulliani *u*, Jocundi *x* et Theodori *y*, et aliorum plurimorum, qui in sideras sedes collocati fruuntur delitiis paradisi Dei; cum istis, quos supra diximus, sanctis et aliorum plurimorum Sanctorum reliquiis; et præcipue beatae Chaterinæ virginis martyrisque *z* in prædicta S. Stephani ecclesia, quæ vocatur Jerusalem, diversis in locis intra argenteas et aureas capsas tumulare curavit. Idem beatissimus Christi confessor Petronius in patria ista fruitur consortio; quatenus eorum obtentu ac pia intercessione a Rege Christo Domino nostro ab hostium feritate salvata sit Bononiensis civitas; quoniam inter cunctas vicinas urbes, liberior et charior absque fræno duræ potestatis felici securitate semper consistit.

Bononiensibus
Vitæ auctor
gratulatur.
aa

25 Gratulemur itaque nos, Fratres charissimi, omniq[ue] veneratione exultemus, B. Petronii patroni nostri hodie sollemnia celebrantes *aa*, sicut ille hodie Evangelicis choris lætatur in cælis, ita et nos gaudeamus in terris. Nos igitur, Fratres, præsentis diei sollemnitate[m], in qua egregius pater noster Petronius animam cælo feliciter reddidit, devotissime celebrare studemus, ejusque venerabili ac pretiosissimo corpori annualiter occurramus, quatenus, Christo propitio, sedulum intercessorem in omnibus necessariis habere possimus, et cum ipso ad societatem supernorum civium feliciter pervenire mereamur, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

ANNOTATA.

a Quo anno iter id suscepit, nihil suppetit, unde definiam, cum lateat, quantum temporis con-

dendis, reparandisque ecclesiis, tum ab anonymo recensitis, tum ceteris impenderit. Pullienus Luparus pag. 22 statim a suo Bononiam adventu, nondum perfecto S. Stephani templo, Constantinopolim abiisse anno 429 S. Petronium, et anno 450 die septimo Februarii, quo S. Julianam, a S. Petronio sepultam, obiisse credit, Bononiam redcem fuisse, affirmat: in quo ab anonymo discedit: neque sat certum est, anno 450 obiisse S. Julianum. Vide num. 42 et seq.

b Hæc celebris S. Sophiæ Constantinopoli basilica est, divinæ Sapientiæ, seu Christo a Constantino Magno excitata, a posteriori us Orientis imperatoribus subinde instaurata auctaque, de qua vide plura, si voles, apud Cangium sub principium libri iii de Constantinopoli Christiana pag. 3 et seqq.

c Campaniæ Felicis civitas archiepiscopalis ad Vulturum fluvium.

d Intelligit civilatis præfectum: nondum enim eo tempore suos aut comites aut principes Capuani habebant, quos non ante sæculum ix acceperunt.

e Petronii ætate suos quidem habebat Capua episcopos; sed non archiepiscopos: horum primus fuit Joannes, Landulphi Capuani principis frater, cujus basilicam ad metropolitānam sub annum 968 Joannes XIII, Romanus Pontifex, Roma pulsus Capuæque exceptus, evexit.

f Sola, quod sciam, Bononiensium traditione id miraculum nritur.

g Id est, reliquiis Sanctorum, quorum patrocinia invocantur.

h Recondidit illa S. Petronius in ecclesia S. Stephani: unde duo ex illis quinque anno 1165 ad metropolitānam S. Petri ecclesiam translata fuerunt, ut scribit Masinius part. i Bononiæ illustratæ ad diem 28 Decembris, mihi pag. 367.

i Tempus Petroniani reditus æque incertum, ac discussus.

k Nonnulla, propter quæ dubitari queat, num S. Petronius S. Stephani templum a fundamentis excitavit, adduxi num. 51 Comment. præv.

l Coluntur die 4 Novembris: eorum corpora Bononiæ invenit S. Ambrosius anno circiter 592, et reliquias aliquot Florentiam Bononia detulit, et in Ambrosiana basilica, nunc S. Laurentii dicta, reposuit. Vide Benedictum XIV de Festis celebr. Sanctorum Bonon. cap. 3 et 25, et Masinium citatum ad diem 4 Novembris.

m Actum de illo est apud nos tom. I Junii ad Kalendas Junii pag. 50. Jacet illius corpus in templo monachorum Casinensium, ipsi dicato, ut constat, inquit Benedictus citatus cap. 15, ex lapide erecto anno Domini mcccclxxx, ubi etiam legitur, quingentos annos ante reposita ibi fuisse corpora dictorum sanctorum martyrum, Proculi nimirum militis, de quo hic anonymus, et Proculi episcopi.

n Notantur in Martyrologio Romano 4 Januarii; coluntur Bononiæ 28 ejusdem mensis: Eusebius, Bononiensis episcopus, inventa eorum corpora in sacello, quod in loco martyrii erectum est, hodieque exstat in via S. Vitalis, collocavit.

o Psalm. 149, v. 5.

p Colitur die 7 Februarii, ad quem habet locum in Actis nostris tom. I Februarii. Corpus ejus in S. Stephani servatur.

q Verba Ambrosii libro de Exhortatione Virgin. cap. 1 et 2 Florentiæ recitata, hæc sunt: Ea igitur vidua Sancta est Judæa, quæ hoc Domino templum paravit atque obtulit, quod hodie dedicamus etc. Sed Julianam, de qua hic Ambrosius, Florentinam esse et a Bononiensi Benedictus XIV, alique, quos laudat cap. 3, diversam arbitrantur.

r Vide infra Annotata, sacrarum reliquiarum Inventioni subnexa, ad lit. h.

s S. Petronii decessor fuit. Obiisse illum aiunt anno 429. Quiescit corpus in templo SS. Naboris et Felicis: caput in metropolitana ecclesia. Dies illi sacer 4 Decembris.

t Nullum hujus nominis episcopum Rerum Bononiensium

AUCTORE
ANONYMO.

AUCTORE
ANONYMO.

niensium scriptores memorant. Sigonius ad annum 539 lib. i de Epp. Bononiensibus non Parthenium, sed Basilium in S. Stephani templo reconditum putat, quod ceterorum quidem Bononiensium episcoporum sepultura sit nota; non tamen Basilii, qui S. Stephani templum, sub nomine tamen SS. Petri et Pauli, vel inchoavit, vel a Faustiano inchoatum perfectit. Contra Masinius pag. 61 in ecclesia SS. Naboris et Felicis scribit Basilii corpus asseruari. Pullienus Luparus, reliquiarum in S. Stephani templo servatarum summam pag. 262 iniens, dubius hæret, utrum Basilii, Parthenii, vel Paterniani reliquiae hoc loci intelligendæ veniant: at Paterniani corpus in æde SS. Naboris et Felicis sepultum esse, ibidemque servari, aiunt Sigonius et Masinius. Casalius Parthenium, hic memoratum, martyrem censet Romanum, una cum Calocero sub Decio occisum et in cimiterio ad S. Xystum ab Anatolia sepultum, de quibus tom. IV Maji ad diem 19 Maji pag. 501 et seq. actum est: ubi quidem eorum in Gallias translatio memoratur; de Bononiensi vero altum silentium. Bini præterea ejusdem nominis Romani martyres eodem tomo ad diem 17 Maji pag. 26 referuntur. Ut adeo nec mihi quidquam certi ad manum sit, quod de hoc Sancto seu Parthenio, seu Parthemio asseverem.

B u S. Petronium Paternianus, hunc in sede Bononiensi Tertullianus excepit, ut quidem Sigonius tradit. Sedit ab anno circiter 470 usque ad annum forte 485. Corpus conditum in æde S. Felicis. Colitur die 27 Aprilis, ad quem quoque locum habet in Opere nostro.

x Tertulliani successor, secundum Sigonium: colitur die 14 Novembris. Exuviae ejus in æde SS. Felicis et Naboris quiescunt, et in ara, quæ dicitur Crucifixi, venerationi exponuntur.

y Colitur 3 Maji, quem diem vide in Actis.

z Illius pedem in S. Stephani templo servari, Masinius scribit.

aa Innuat hæc phrasim, Vitam hanc festo S. Petronii pro concione dictam fuisse.

VITA BREVIOR

Auctore Galesinio.

CAPUT I.

Sancti natales, juventus, legatio, et in episcopum consecratio.

C Petronius, Bononiæ episcopus, patre natus est Petronio a, cive Constantinopolitano viro clarissimo et homine litterarum disciplinis egregie erudito. Nam cum is præfecturam prætorii gessit, quæ dignitas apud imperatores amplissima fuit, tum librum de episcopi Ordinatione conscripsit, plenum doctrinæ et Christianæ pietatis b. Hic igitur, ut Græce et Latine doctus erat, sic filium Petronium erudiendum, Christianisque moribus imprimis, atque optimarum artium doctrina instituendum curavit. Itaque Puer brevi in magna rerum cognitione progressus, in sancte vivendi institutis ita profecit, ut frequenti civium sermone ejus sanctitas celebraretur. Spiritu enim Dei ductus, cum rei omnis initium ab oratione fieri oportere, intelligeret, nihil aggredi solebat, nisi primo ecclesiam ingressus, sanctoribus precibus rei agenda auxilium a Deo imploraret, ad eum unum referens cogitationes, actiones, et studia sua.

perlustratis
Egypti soli-
tudinibus,
2 Confirmata jam ætate, ardore quodam Christianæ religionis vehementius inflammatus, monachorum in primis amore flagravat, quorum eo tempore disciplina erat in Egypti solitudinibus quam florentissima. Quare etsi quæcumque illi pie, religioseque agerent, ab aliis ipse cognorat, tamen, cum ad instituti sui rationem non satis esse putaret, ea auribus percepisse, oculis perlustranda

existimavit, tum loca, tum cætera omnia, quæ D studiose audierat. Itaque in Egyptum venit e, ubi in intimam eremum penetrans, singulorum colloquio uti non destitit, quoad plane cognovit sancta eorum vitæ instituta; inde domum reversus, illam disciplinam tam vehementer amavit, ut litterarum monumentis tradiderit monachorum Vitas d, quas religiose conscriptas, valdeque probatas, iidem monachi amplexi sunt, quasi certas quasdam regulas, in quibus maxime eluceret omnis optima monastici instituti sui ratio.

5 Omni igitur cura et cogitatione Vir religiosus et sacris Pa- delixus in sanctissimis Christianæ fidei institutis, quo magis in dies contemplatione accenderetur, Egypti solitudine jam peragrata e, Hierosolymam peregrinari statuit f. Ubi peractæ redemptionis nostræ impressa vestigia Christus reliquit verus Deus et Homo. Itaque cum ad eam urbem venit, totus meditationis studio exardescens, Domini sepulchrum inprimis, et reliquia illius sacra rerum gestarum monumenta, ac singula loca, quæ absens intima pietate colebat, præsens veneratus est sancte et religiose. Cumque omnia tandem perlustrasset, incredibili quodam mentis ardore, quo tamen magis ad contemplationem fixa in animo illa hærerent, singulari etiam diligentia eorum studia ac rationem notavit. Quamobrem merito quidem E Theodosii Minoris, qui tum imperabat, religiosissimi principis gratiam, et amorem sibi ita conciliavit, ut is sanctitatis opinione, non minus auctoritatis apud illum obtineret, quam pater obtinisset rerum gerendarum industria g.

4 Nam pietate ad Dei religionem attentissimi a Theodosio Viri, et prudentia cognita, Theodosius ejus opera uti voluit in rei gravissimæ tractatione. Conabatur enim eo tempore Nestorius, Constantinopolitanus episcopus, divinarum litterarum studio intemperanter abusus, sanctissimam Catholicæ fidei doctrinam violare perverso dogmate h: ei rei pius princeps Theodosius mature occurrendum arbitrat, universæ Ecclesiæ pastorem et gubernatorem Pontificem Romanum sibi consulendum existimavit. Itaque Petronium, virum sibi probatissimum, Romam legatum misit i, qui rem cum Pontifice Cælestino diligenter ageret. Factum est autem Dei consilio, ut, a quo tempore is a Theodosio missus Romam venit, legati quoque adessent, quos, mortuo Felice, Bononiæ episcopo, qui intimus S. Ambrosii, Mediolani episcopi, sodalis extiterat, Bononienses Pontificem rogatum miserant, ut in illius locum successorem sibi episcopum substitueret.

F Romam ad Cælestinum mittitur; a quo
3 Paulo autem ante, quam ii legati Romam adventassent, divina voluntate a S. Petro Apostolo in somnis Cælestinus Pontifex admonitus est, ut, quando Felix, Bononiæ episcopus, e vita hac migrasset, Petronium, qui legatus a Theodosio imperatore missus ad Urbem propediem adfuturus erat, Bononiensibus episcopum præficeret; cum neminem esse idem affirmaret, qui et episcopatus munere religiosus perfunderetur, et Bononiensium desiderium sane justum expleret. Qua quidem re commotus Pontifex, cum jam Petronius simul et Bononienses adessent, ac sua utrique postulata exposuissent, quæ per quietem acceperit, eis ostendit, atque Petronium idoneum Felicis successorem se dare pronuntiavit. De re autem Nestoriana, quam ille Theodosii nomine retulerat, collaudata primum religiosi illius principis pietate, privatim ei respondit, se, ne ea pestifera hæresis latius serperet, œcumenicam, ut moris esset, synodum indicturam k, quæ synodus Ephesi prior sequenti anno l celebrata est frequenti ducentorum episcoporum conventu.

6 Divinæ igitur voluntatis significatione declaratus a Pontifice Bononiæ episcopus Petronius, ut is, qui cerneret, episcopale onus grave esse, neque facile sustineri, nisi singulari quadam divinarum virtutum præstantia, id primo recusare contendit; at cognita constanti voluntate Pontificis, qui divinitus